

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

برخی تجارب و راهکارهای خلاقانه‌ی حل مسائل شهری

* پیش شرط‌های ایجاد یک شهر خلاق:

✓ سبز کردن شهر:

همواره باید در محیط‌های شهری، فضاهایی باشد که یادآوری کند که شهر، در بستری طبیعی رشد می‌کند. فضاهای سبز شهری، نه تنها به تقویت پیوند معنایی شناختی انسان شهرنشین و طبیعت یاری می‌رساند همچنین با ایجاد فضاهای مطلوب و آرامش بخش، که تا حدودی دور از برخی از آلودگی‌های شهری هستند، به کاهش اضطراب و استرس شهروندان کمک کند. **کاهش اضطراب و تشویش، خود موجب تقویت تفکر خلاق می‌شود.** علی‌رغم موضوع مذکور، شهرهای امروزی نمی‌توانند به مسأله‌ی پایدار بی‌توجه باشند. توسعه‌ی پایدار یکی از ضرورت‌های سیاست‌گذاری است.

✓ برندسازی:

برندسازی روشی است که از طریق آن یک مکان، نام تجاری، یا کالا، براساس ویژگی‌های انحصاری اش به دیگران شناسانده می‌شود.

✓ استفاده از فن آوری به منظور تعامل بیشتر:

امروزه، کابل‌های فیبرنوری، با فراهم آوردن امکان دریافت حجم قابل ملاحظه‌ای از اطلاعات که پیش از این قابل تصور نمی‌نمود، فرصتی برای خلاقیت هر چه بیش‌تر را در اختیار شهرها نهاده است. نکته‌ی کلیدی در مورد مثال‌های فوق، استفاده‌ی آن‌ها از تکنولوژی به عنوان روشی برای ایجاد هم‌افزایی و افزایش فرصت‌ها است، که می‌تواند نتایجی را با خود در پی داشته باشد که پیشینی آن‌ها از ابتدا ناممکن می‌نمود. شهر هوشمند یا هوشمندسازی شهری، به همین دست مسائل توجه دارد.

✓ سفر امید بخش:

طراحی مناسب، عامل اصلی تمامی سیستم‌های حمل‌ونقل موفق محسوب می‌شود. با این حال، تجربه‌ی سفر عموماً تداعی‌کننده‌ی خستگی، آزدگی و نابسامانی است. در برخی شهرها از هنرمندان برای مهیا ساختن برنامه‌های مرتبط با حمل و نقل بهره‌گرفته می‌شود. نقش هنرمندان در این میان نقشی حاشیه‌ای نبوده بلکه آن‌ها عنصری در فرآیند یکپارچه‌ی برنامه‌ریزی حمل و نقل محسوب می‌شوند. با این حال، توجه به این موضوع که اولویت‌های هزینه‌کرد در شهر چه باید باشند، مسأله‌ای است که در قالب یک برنامه‌ی جامع و راهبردی باید مشخص شوند.

✓ بازخوردگیری از مردم:

یک شهر خلاق، نیازمند آن است که به صورت مداوم بازخوردهای ناشی از مردم محلی و شهروندان را مورد بررسی قرار دهد. برگزاری انتخابات در دوره‌های چهار یا پنج ساله برای انتقال ایده‌ها و نظرات مردم به مدیریت شهری کافی نخواهد بود. در سال‌های اخیر استفاده از رویه‌های مشورتی در بسیاری از شهرهای جهان گسترش یافته است. برخی از شهرها پا را از شوراهای مشورتی فراتر نهاده و ایجاد یک دموکراسی گسترده و شفاف محلی را برای بهره‌گیری از ایده‌ها و نظرات شهروندان، در دستور کار خویش قرار داده‌اند.

* مروری مختصر بر سیاست‌های سازمان یونسکو؛

شبکه‌ی شهرهای خلاق:

شبکه شهرهای خلاق یونسکو (UCCN) در سال ۲۰۰۴ در راستای ارتقای همکاری میان شهرهایی ایجاد شده است که خلاقیت را به عنوان یک عامل استراتژیک برای توسعه پایدار شهری شناسایی کرده‌اند. ۲۴۶ شهری که در حال حاضر این شبکه را تشکیل می‌دهند؛ برای دستیابی به یک هدف مشترک کار می‌کنند که همانا قرار دادن خلاقیت و صنایع فرهنگی در قلب برنامه‌های توسعه خود در سطح محلی و همکاری فعال در سطح بین‌المللی است. برای اینکه یک شهر به عضویت شبکه شهرهای خلاق جهان درآید، می‌بایست فرآیند درخواست از طریق شهرداری آن شهر صورت گیرد. برای این منظور، پرونده و درخواست شهر نامزد به یونسکو معرفی می‌شود و پس از بررسی‌ها آن شهر می‌تواند به عنوان شهر خلاق انتخاب شده و عضو آن شبکه گردد. عضویت در این شبکه مسؤولیت‌هایی را به دوش

شهرداری خواهد گذاشت و در واقع تعهدی بلندمدت و دائمی است تا به اهداف مشترک برسند. شهرهایی که نامزد عضویت در این شبکه می شوند، تعهدی سنگین تر دارند و ضروری است مرتباً گزارش عملکرد شهر را در زمینه ی مورد نظر ارائه دهند. علاوه بر آن شهرداری ها میبایست با اجرای پروژه ها و سیاست های مربوطه، عملکرد خود را به عنوان یک شهرخلاق به خوبی و به طور برجسته نشان دهند. شهرهای خلاق هر چهار سال یک بار، از سوی یونسکو بررسی و ارزیابی می شوند تا مشخص شود وضعیت اقدامات و فعالیت های انجام شده و تعهدات شهرداری ها به چه صورت پیش می رود و چنانچه شهری نتواند در بازه زمانی تعیین شده، راهبردهای یونسکو را اجرا نماید، از فهرست شهرهای خلاق جهان حذف خواهد شد. یونسکو در این زمینه بسیار سختگیر عمل می کند و همواره در حال بررسی استانداردها است. با پیوستن به شبکه ی شهرهای خلاق، اعضا متعهد می شوند که بهترین شیوه های سیاست گذاری خود را با یکدیگر به اشتراک گذارند و با بخش های دولتی و خصوصی و همچنین جامعه مدنی درگیر مشارکت کنند.

❖ هدف از برقراری شبکه ی شهرهای خلاق عبارت است از:

- ✓ تقویت خلاقیت در تولید، توزیع و نشر فعالیت های فرهنگی، کالاها و خدمات؛
- ✓ ایجاد کانون های خلاقیت و نوآوری و گسترش فرصت ها برای افراد خلاق و متخصصان در بخش فرهنگی؛
- ✓ بهبود دسترسی و امکان مشارکت در حیات فرهنگی، به ویژه برای گروه ها و افراد محروم، حاشیه نشین یا آسیب پذیر؛
- ✓ درگیر کردن کامل فرهنگ و خلاقیت در برنامه ریزی توسعه پایدار.

شهرهایی که توسط مدیرکل یونسکو به عنوان شهرهای خلاق یونسکو تعیین شده است، مجاز به استفاده از آرم مخصوص طراحی شده توسط یونسکو برای هر شهر هستند. استفاده از آرم شهرخلاق یونسکو فقط به شهرداری ها و ادارات رسمی و یا ارگان های تعیین شده توسط آن ها برای ارتقاء فعالیت ها و مشارکت ها که ارتباط مستقیمی با اجرای اهداف بیانیه مأموریت شبکه دارند، اعطا می شود.

❖ اهداف شهرهای خلاق از طریق همکاری در حوزه های زیر عملی می شوند:

- ✓ پروژه های آزمایشی: نوآوری هایی که نمایانگر اهمیت خلاقیت به عنوان کلید توسعه است؛
- ✓ ترویج فعالیت های مثبت: تبادل پروژه ها و فعالیت های رسمی که کارآمدیشان ثابت شده است؛
- ✓ پژوهش ها: پژوهش، تحلیل و ارزیابی تجربه شهرهای خلاق؛
- ✓ جلسات: جلسات مشورتی در جهان مجازی و واقعی؛
- ✓ برنامه های همکاری: ابتکارهای شمال-جنوب، جنوب-جنوب و شمال-جنوب-جنوب برای حمایت از اعضای نیازمند کمک؛
- ✓ آموزش و ظرفیت سازی: تبادل کارآموز و برنامه های آموزشی؛
- ✓ سیاست گذاری: نوآوری های مربوط به طرح های توسعه محلی و یا ملی.

❖ مضامین ثبت شهرهای خلاق:

شبکه ی شهرهای خلاق، هفت زمینه خلاق را شامل می شود که مضامین شهرهای خلاق محسوب می شوند: صنایع دستی و هنرهای محلی، هنرهای رسانه ای، فیلم، طراحی، هنر آشپزی و خوراک شناسی، ادبیات و موسیقی. از شهرهای ایرانی که عضو شبکه ی شهرهای خلاق هستند، می توان از سنندج(شهرخلاق موسیقی)، رشت (شهرخلاق خوراک) و اصفهان و بندرعباس شهرخلاق (صنایع دستی) نام برد.

در پایان :

نگاهی دوباره به ایده های به کارگرفته شده در تمامی شهرها، سادگی و در عین حال بدیهی بودن آن ها را آشکار می سازد. این نمونه ها براهمیت تبیین مشاهدات برپایه ی الزامات و تناسب آن ها با اهداف جامعه ی محلی تأکید دارند. چنین به نظر می رسد که آن ها در قدم اول، کلیت مسأله را درک نموده اند و در نتیجه راهکارهای مناسب و بدیعی ارائه داده اند. **بخشی از موضوع شهرخلاق با مفهوم فرهنگ گره خورده است. میراث فرهنگی و خلاقیت، شرکای بزرگ یکدیگر اند.** خلاقیت منبعی قابل نوسازی است، اما میراث فرهنگی منبعی است که نمی توان آن را باز ساخت. میراثی از گذشته که هنوز بتواند پاسخگوی نیازهای دنیای معاصر باشد، میراثی زنده است که می تواند برای یافتن ایده های خلاق مؤثر واقع شود. با این همه، فرهنگ مفهومی نیست که تنها به صورتی مثبت به آن نگریسته شود. اگرچه برخی از جنبه های فرهنگ یک اجتماع مثبت است، اما هر فرهنگی جنبه هایی منفی دارد که باید به فراموشی سپرده شوند و نیز جنبه هایی دارد که

دیگر برای زندگی امروزه، جز برای نگارش شان در کتاب‌های تاریخی و رمان، کارایی ندارند و خاصیت خود را از دست داده اند. پس در برخورد با موضوع فرهنگ، نباید متعصبانه اندیشید. باید به آن جنبه‌هایی از فرهنگ و میراث فرهنگی توجه کرد، که دستاوردی برای آینده دارند، چیزی برای آموزش دارند، مردم از آن لذت می‌برند و سبب توسعه اقتصادی و سیاسی می‌شوند. *شهرخلاق شهری است که شرایط و بستری را فراهم می‌سازد که افراد جامعه می‌توانند در آن بستر تفکر کنند، برنامه ریزی نمایند و دست به عمل بزنند؛ قدرت بخشیدن و ارتقای خصیصه‌هایی که به مردم کمک کند تا خیال‌ها، افکار و ایده‌های خود را اجرایی ساخته و عینیت بخشند از مسؤولیت‌های مدیران شهری است. در این معنا، *شهرخلاق شهری است که این فرصت را در اختیار افراد جامعه قرار می‌دهد که ایده‌ها و استعدادهای خود را آزادانه بیان کنند و در راستای حل مسائل و مشکلات فردی و اجتماعی خود به کار گرفته و بدون نگرانی دست به عمل بزنند. چراکه مشکلات افراد و اجتماعات، مشکلات شهرها هستند. *وظیفه‌ی مدیران و مسؤولان شهری آن است که به گونه‌ای برنامه ریزی و اقدام کنند که امکانات پیدا و پنهان شهر در دسترس همه‌ی شهروندان قرار گرفته و فرصت‌هایی برابر برای همه‌ی شهروندان ایجاد شود تا آنها قادر به آزمون و ارتقای ایده‌های خود گردند.

ssafta.imo.org.ir